

สมาธิปัญญา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๘๓๑. เรื่อง “สงสัยตรงที่หลวงพ่อบอกว่า คนที่ชำนาญในสมาธิ เขาชำนาญทั้งการเข้าสมาธิและออกจากสมาธิ”

หลวงพ่อบอกว่า คนที่ชำนาญสมาธิจนเป็นนิสัย เขาชำนาญทั้งการเข้าสมาธิและชำนาญทั้งการออกจากสมาธิ

ผมจึงสงสัยว่า ปกติแล้วคนที่เริ่มฝึกสมาธิใหม่ๆ เขาออกจากสมาธิได้ง่ายมากๆ (หยุดการรู้ลมหายใจก็ออกจากสมาธิได้แล้ว) ดังนั้นการออกจากสมาธิจึงไม่ต้องฝึกก็ได้

คนที่ชำนาญในสมาธิจนเป็นนิสัย เขาจึงอยู่ในสมาธิตลอดเวลา เขาออกจากสมาธิไม่ได้ เพราะว่าสติเป็นอัตโนมัติแล้วจึงรู้ลมหายใจและรู้กายได้ตลอดเวลา อีกอย่างหนึ่งการอยู่ในสมาธิมันมีความสงบร่มเย็น แล้วจะออกจากสมาธิไปเพื่ออะไร ดังนั้น การมีความชำนาญในการออกจากสมาธิ มันก็คือการถอยหลังเข้าคลองไปมิใช่หรือครับ

ผมจึงขอสอบถามหลวงพ่อบอกว่า คำว่า “มีความชำนาญในการออกจากสมาธิ” ที่หลวงพ่อบอกเอาไว้ หลวงพ่อหมายความว่าอย่างไรครับ

ตอบ : คำถามนี้มันเป็นงูกินหาง มันจะไปหมดเลยคนถามนะ แต่ได้คนตอบนะ ไม่่งหรวอก

สมาธิคือสมาธิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้สอนเรื่องสมาธิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ ดับทุกข์ มรรค ๘ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน

สมถกรรมฐานคือทำความสงบของใจ คือสมาธิสมาธิ สมาธิคือสมาธิใจ สมาธิแก้กิเลส ไม่ได้ ไม่มีสมาธิก็วิปัสสนาเกิดไม่ได้ มันไปคู่กันไง สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน

ฉะนั้น คำถามว่า หลวงพ่อสอนว่า ผู้ที่ชำนาญในวิธี ในการเข้าสมาธิ ออกสมาธิ ผู้ที่ปฏิบัติใหม่เขาไม่เห็นต้องการเข้า ต้องการออกเลย เขากำหนดหยุดลมหายใจมันก็ออกแล้ว

มันใจหรือว่านั่นคือสมาธิ มันใจหรือว่านั่นคือสมาธิ เพราะสมาธิๆ สอนกัน สอนกันจน ฟันเฟื่อง สอนกันจนจับต้นชนปลายไม่ได้ เพราะคนที่ทำสมาธิไม่เป็นก็สอนสมาธิได้

ไอ้คนสอนสมาธิๆ มันทำสมาธิไม่เป็น เพราะคนที่เขาถาม เขาถามพวกสอนสมาธิว่าเอ็ง ทำสมาธิเป็นหรือเปล่า ไม่เป็น ไม่เป็นแล้วสอนได้อย่างไร สอนได้ ไม่เป็นสมาธิก็สอนได้

ก็มันทำสมาธิไม่เป็น มันจะรู้จักสมาธิได้อย่างไรละ มันไม่รู้จักสมาธิ

สมาธิคือสมาธิใจ สมาธิ คือ สมาธิ ปัญญา ถ้าสมาธิ สมาธิ ปัญญา เวลาสอนถึงเรื่องการ เข้าสมาธิ ออกสมาธิ

ในสมัยหลวงปู่่มั่นนะ มันมีพระปฏิบัติองค์หนึ่ง เขาเข้าใจว่าเขาเป็นพระอรหันต์ แล้วเขาก็เทศนาว่าการน้ำไหลไฟดับเลย แล้วสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าเอาพวก ๙ ประโยค ๔ องค์ไป ตรวจสอบๆ ๙ ประโยค ๔ องค์ก็ตรวจสอบไม่จบ เพราะอะไร เพราะมันเป็นตรรกะ มันเป็น สัญญา มันเป็นทางทฤษฎีที่ได้แย้งกันไม่มีวันจบวันสิ้น ไม่มีเริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุด

เวลาหลวงปู่่มั่นท่านลงมาจากเชียงใหม่ พอดีหลวงปู่่มั่นลงมา ท่านก็เอาพระองค์ที่ว่า ตัวเองสำเร็จเป็นพระอรหันต์ไปหาหลวงปู่่มั่น แล้วให้หลวงปู่่มั่นตรวจสอบ เวลาให้เขาพูดจนจบ แล้ว หลวงปู่่มั่นพูดคำเดียว เอ็งติดสมาธิ

พอบอกเอ็งสมาธิ เขาเงยบเลยนะ เขาไม่ได้ตอบอะไรเลย แล้วเขาก็ลงกราบหลวงปู่่มั่น แล้วก็ยกมือรับ

แค่ติดสมาธิใจ สมาธิ เขาเข้าใจว่าเขาเป็นพระอรหันต์ แล้ว ๙ ประโยค ๔ องค์ ตรวจสอบไม่จบ ตรวจสอบไม่จบ ไม่จบอยู่นั่นแหละ นี่พูดถึงว่า ผู้ที่ติดในสมาธิ เขาติดของเขา เขา คิดว่าเขาเป็นพระอรหันต์นะ

ไฉนก็เหมือนกัน บอกว่า ทำไมต้องชำนาญในวิธี

เพราะพวกเอ็งภาวนาไม่เป็นไง คนที่เขาก่อนเป็นนะ หลวงตาท่านพูดประจำ อย่ามาหลอกเรานะ เรื่องสมาธิ สมาธิเราชำนาญมาก

คำว่า “ชำนาญมาก” มีเข้าและมีออก เวลาขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันระดับไหน

ถ้าคนไม่เป็นนะ ขณิกสมาธิ เป็นสมาธิแบบว่าเริ่มต้นเล็กน้อย อุปจาระคือมันละเอียดลึกซึ้งเข้าไป แล้วมันออกรับรู้ได้ แล้วเวลาเข้าอัปปนาสมาธิ เข้าหรือออกล่ะ

เวลาเข้าไปนะ สักแต่ว่าปรากฏ จิตนี้ไม่ปรากฏตัวมันเลยนะ ละเอียดลึกซึ้งมาก จิตเป็นจิตล้วนๆ เป็นจิตที่ว่าขนาดจิตอยู่กับร่างกายนี้ มันไม่รับรู้ร่างกายนี้ ไม่รับรู้ลึกถึงร่างกายนี้เลย ความสัมผัสไม่มีเลย สักแต่ว่าปรากฏ มันเด่นในตัวมันเองโดยไม่ต้องอาศัยร่างกายนี้เลย เหมือนจิตเด่นๆ เลย อัปปนาสมาธิ แล้วเข้าไปแล้วเข้าอย่างไรล่ะ แล้วเวลาคลายออกมალ่ะ

นี่พูดถึงว่า ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธินะ แล้วเป็นสมาธิก็คือสมาธิไง ถ้าติดสมาธิ อัปปนาสมาธิเป็นนิพพาน อุปจาระจะเป็นการวิปัสสนา ไช้หรือ นี่ไฉนพวกที่ปฏิบัติไม่เป็นไง

สมาธิเป็นสมาธิ ชำนาญในการเข้าและการออก

โห! เวลาพุทโธๆ จนพุทโธจะไม่ได้ กำหนดลมหายใจจนลมหายใจมันจะขาด มันจะเป็น มันจะตาย กลัวมาก ถอนจากสมาธิเลย ดังที่มันจะดังลง มันจะเข้าไปสู่ความจริง ไม่กลัวกลัวตาย มันสับสนอยู่นั่นนะ ไฉนคนทำสมาธิไม่เป็นนะ

แล้วไฉนก็เหมือนกัน มันไม่มีสมาธิ มันเป็นอารมณ์ อารมณ์ว่างๆ มันไม่ใช่สมาธิไง ถ้ามันเป็นสมาธิ สมาธิมันมีความสุขขนาดไหน สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วเอ็งสงบหรือเปล่า เอ็งเคยสงบไหม เอ็งเคยเป็นความจริงไหม

เพราะมันยืนยัน เรายืนยันประจำนะ อวดอุตตริมนุสสธรรม ปาราชิก ๔ เริ่มต้นตั้งแต่ฉานสมาบัติไป ฉานสมาบัตินี้แหละ ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสนัญญ

จายตนะ วิญญูณัญญายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัณญานาสัณญายตนะ ฌานสมาบัติ
สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ เข้าหรือออก

เวลาเข้าใจ เข้าปฐมฌาน ยกขึ้นทุติยฌาน ยกขึ้นสูตติยฌาน ยกขึ้นสู่จตุตถฌาน มัน
โน้มไปสู่อากาสนัญญายตนะ อากาสเลย วิญญูณัญญายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนว
สัณญานาสัณญายตนะ เข้าหรือออก เพราะการเข้าและการออก การเข้าและการออกทำให้จิต
มีกำลังมาก กำหนดจิต กำหนดรู้วาระจิต กำหนดจากตรงนี้ ถ้าเป็นสมาบัติ ๘ สมาบัติ ๖ อันนี้
มันส่งออกหมด ออกรู้ใจ จิตออกรู้

นี่พูดถึงสมาธินะ ยังไม่เข้าสู่อริยสัจเลย

แล้วมีเข้าและมีออกใหม่ แล้วสงสัยที่หลวงพ่อบอกว่า คนที่ชำนาญในสมาธิ เขาชำนาญ
ทั้งการเข้าสมาธิและการออกจากสมาธิ

นั่นข้อเท็จจริง เวลาเข้าสู่ความสงบ เข้าสู่สมาธิ ขณิกสมาธิก็รู้ได้ แล้วคนที่ภาวนาไม่
เป็นใจ เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านสอนใจ สิ่งที่ยาก ยากตอนเริ่มต้นนี่ใจ

มันภาวนาไม่เป็น แล้วมันทำไม่ได้ มันคิดเอาเอง เออเอาเองใจ สมาธิยังทำไม่เป็น โดย
พื้นฐานสมาธิยังทำไม่ได้ แล้วสมาธิยังทำไม่ได้ มันก็ไม่ได้ข้อเท็จจริง ไม่ได้รสของธรรม แล้วมัน
ก็รู้จักสมาธิด้วย

ถ้ามันได้สมาธินะ สมาธิ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี พอมันสงบสุข แหม! คนที่ทำสมาธิ
ได้จะมันคงในพระพุทธศาสนา เพราะอะไร พุทธะ เริ่มต้นจากทำความสงบของใจเข้ามาก่อน
พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้เบิกบานนั้นยกขึ้นสู่วิปัสสนา ผู้เบิกบานนั้นเห็นสติปัฏฐาน ๔ เห็น
กาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันเป็นข้อเท็จจริงอีกข้อหนึ่งใจ นี่ใจ การเข้าสมาธิ

แล้วถ้าเข้าสมาธิไม่เป็น เวลาเข้าสู่สมาธิ เขาบอกว่า ผมสงสัยว่า ปกติแล้วคนที่ฝึกหัด
สมาธิใหม่ๆ เขาออกจากสมาธิได้ง่ายๆ มาก

ก็มันไม่มีสมาธิอยู่แล้ว ก็มันไม่ได้เข้า แล้วมันก็ไม่ได้ออก

“แค่หยุดลมหายใจมันก็ออกแล้ว”

มันก็เป็นปกติธรรมดาโดยเริ่มต้นไง เริ่มต้นก็เป็นสามัญสำนึกของมนุษย์นี่ แต่จินตนาการว่ามันว่าง เพราะคิดว่าว่างก็ว่าง แล้วพอคิดว่าไม่ว่าง มันก็ไม่ว่าง มันก็ไปจากอารมณ์เดิมเรานี้ไง มันถึงไม่มีการไปและไม่มีการมาไง มันถึงไม่มีการเข้าและการออกไง แล้วเข้าก็เข้าไม่เป็น ออกก็ออกไม่เป็นไง

แต่เวลาถูกศิษย์กรรมฐานนะ เขากำหนดพุทโธๆ มันเครียด มันอึดอัด มันเป็นไปไม่ได้หรอก แต่พอมันชักจะเฉื่อยขึ้น พอลมหายใจและพุทโธ และความรู้สึกมันกลมกลืนกัน มันภาวนาได้ดีขึ้น ภาวนาได้ง่ายขึ้น แล้วมันละเอียดยะ ละเอียดจนมันกลมกล่อม เวลามันละเอียดยะ เข้าไปๆ ถ้ามันมีสติปัญญาเข้าไป เวลามันจะหมดความรู้สึก งงใหม่ หมดความรู้สึกพุทโธนะ แต่มันยังรู้สึกตัวอยู่ชัดละ

เวลาพุทโธมันจะหายไป พุทโธมันจะหายไป มันจะหายด้วยสติสัมปชัญญะสมบูรณ์แบบรู้ตัวทั่วพร้อม แล้วชัดเจนกับสมาธิของตน

ไม่ใช่หลับไป เพ้อเจ้อ เพ้อฝัน ไม่มีหรอก มีจิตสมาธิ คร่อมหัวตอของจิตไว้ แล้วไม่รู้จักอะไรเลย พวกทำสมาธิไม่เป็น

โดยข้อเท็จจริงไม่ยากพูด ไม่ยากทำให้มันกระเทือนกัน แต่มันเรื่องไร้สาระ เพราะอะไร เพราะคนวุฒิกวามันอ่อนแอ สังคมมันอ่อนแอ มันไม่มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงขึ้นมา

เรื่องอย่างนี้ไร้สาระมาก เรื่องที่ทำกันอยู่นี้เป็นเรื่องที่ไร้สาระ เป็นอุปาทานใหญ่ เป็นความเข้าใจของเขาอยู่อย่างนั้น มันก็เป็นเรื่องข้อเท็จจริงของเขา มันเป็นเรื่องของสัตว์ เราไม่อยากไปยุ่งด้วยนะ

แต่นี้ “มันมีการเข้าและการออกหรือ สมาธิมีการเข้า”

ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิเป็นอย่างไร

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ พวกปัญญาชนเขาถูกดูแคลนนะ ว่าไอ้พวกพุทโธๆ ดิฉันสมณะ ไอ้สมณะแก้กิเลสไม่ได้

เพราะแจ้งไม่มีสมณะไง เพราะแจ้งทำสมาธิไม่เป็นไง ถ้าพื้นฐานแจ้งไม่มีสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน เริ่มต้นจะทำงานไม่มีฐานที่ทำงาน แจ้งทำอะไรกัน เพื่อเจอ ละเมอเพื่อพบ ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน ไข่พวกแข่งหน้าแข่งหลัง ไม่รู้จักคุณครูบาอาจารย์ ถ้าจิตมันไม่เป็นจริง เป็นจึงขึ้นมา มันไม่มีกตัญญู ไม่มีกตเวที มันไม่มีความอบอุ่น มันไม่มีความเคารพบูชา แล้วมันเคารพด้วยเท้า ไข่พวกที่ภาวนาไม่เป็นนะ

ฉะนั้น เขาบอกว่า สิ่งที่ว่าสงสัยว่า แม้แต่ผู้ที่ทำสมาธิใหม่ๆ การออกจากสมาธิได้ง่ายมากๆ แค่มุขุดลมหายใจมันก็ออกแล้ว ดังนั้น การออกจากสมาธิจึงไม่ต้องฝึกก็ได้

หลวงตาท่านสอนนะ เวลาจิตจะเข้าความสงบมันแสนยาก พอเข้าไปแล้วนะ อย่าพรวดพราดออก ถ้าพรวดพราดออกแล้วมันจะเข้าอีกได้ยาก เวลาเข้าสมาธินี้แสนยาก เวลามันจะออกจากสมาธินะ ให้มันคลายตัวออกมา

เห็นคนวางยาสลบใหม่ วิสัญญีแพทย์ เขาวางยาสลบเพื่อจะผ่าตัด แล้วเวลาคนจะฟื้นจากสลบ อาการฟื้นจากสลบนะ เขาจะเริ่มรับรู้ของเขา รับรู้ของเขาจนออกมาเป็นปกติธรรมดาของจิต ความรู้สึกปกติธรรมดา การคลายออกมาไง สมาธิมันเป็นสมาธิใจ สักแต่ว่าปรากฏ มันไม่รับรู้แม้แต่ว่างกายนี้เลยนะ แล้วเวลามันจะรับรู้ มันจะแผ่ฐานออกมา

เห็นไหม เขาบอกว่า จึงไม่ต้องฝึกหัดก็ได้ การเข้าสมาธิ ออกสมาธิ

หลวงตาท่านบอกเลยนะ ใครอย่ามาหลอกเรานะ เรื่องทำสมาธิ เพราะท่านชำนาญมาก

แล้วท่านพูดด้วย เวลาเข้าสมาธิแล้วนะ ใครเข้าได้ ฝึกหัดได้ เวลาออก อย่าพรวดพราดออก ถ้าพรวดพราดออกจากสมาธิแล้ว ต่อไปมันจะเข้าสมาธิได้ยาก แล้วสมาธิมันก็เป็นแค่อดีต แล้วแค่เอาไว้จินตนาการเท่านั้น

นี่ไง ไม่ต้องฝึกหัดก็ได้ แหม! เก่งมาก เกิดมาก็เป็นพระอรหันต์ได้เลย เพราะรู้อยู่แล้ว ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ศึกษามาแล้วในพระไตรปิฎก รู้หมดนะ

หลวงตาพระมหาบัวนะ ท่านจบ ๓ ประโยคเป็นมหา ท่านเชื่อมั่นมาก แล้วท่านจะออกประพฤติปฏิบัติ แต่เวลาจะออกประพฤติปฏิบัติ แล้วถ้ามันไม่มีอยู่ละ ฉะนั้น ถึงจะต้องหาครูบา

อาจารย์ที่เป็นจริง แล้วบอกเราได้ ตัดสินได้ว่ามรรคผลนิพพานมีอยู่จริงหรือเปล่า ถึงไปเฝ้า หลวงปู่มันไ

นี่ไง ไม่ต้องฝึกหัดไ ไม่ต้องฝึกหัดก็ให้กิเลสมันหลอกไ ไม่ต้องฝึกหัด

มันทำมาคือมันไม่มี คือคนไม่มีเงินเลยมันก็ต้องแสวงหา แล้วมันก็ไม่ต้องใช้จ่าย แต่ คนถ้ามีเงิน เขาต้องมีหน้าที่การงานของเขา เขาหาเงินหาทองของเขา แล้วคนที่ฉลาดเขารักษา เงินทองของเขา เขาประหยัดมัธยัสถ์ เขามีเงินออม

ไอ้คนที่หาเงินหาทองมาก็หาไม่เป็น แล้วก็ไปเที่ยวกู้ยืมเขามา มันก็เลยบอกว่าไม่ต้องทำ ไ กู้เขามา ยืมเขามา แล้วก็ไม่มีอยู่จริงไ บอกว่า สมาธิมันเลยมีอยู่แล้วไ มีอยู่โดยดั้งเดิมไ ไม่ต้องฝึกหัดก็ได้ไ

นี่พูดถึงว่า “จึงไม่ต้องฝึกหัดก็ได้”

เออ! เก่ง ยอดเยี่ยม

นี่แค่สมาธินะ แล้วถ้าฝึกหัดแล้วนะ เพราะอะไร เพราะสัมมาสมาธิยกขึ้นสู่วิปัสสนา ขึ้น ของปัญญายังไม่มาเลย ถ้าติดสมาธิก็ตายอยู่ที่สมาธินี้ไ

เวลาหลวงตาท่านบอก ท่านติดสมาธิ ๕ ปีไ หลวงปู่มันลากออกมา ลาก ลาก ลาก ออกมาเลย แล้วถ้าไม่มีคนรู้เป็นลากออกมา มันจะไปไหนละ ก็ติดสมาธิไ ก็อยู่กับสมาธินั้นไ

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงไม่ได้สอนเรื่องสมาธิ สอน เรื่องอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับด้วยอริยมรรค มรรคมีองค์ ๘ สมาธิเป็นหนึ่งใน ๘ ระวังชอบ งานชอบ เพียรชอบ สมาธิชอบ ความชอบธรรมไ

ฉะนั้นที่ว่า ทำไมถึงต้องเข้าสมาธิ ออกสมาธิ

ถ้าเข้าสมาธิก็ไปจมอยู่ในสมาธินั้นไ เป็นมิจฉา เป็นพรหมลูกฟัก เป็นอยู่ที่ไ้พวก หลับตาลืมตามันนิทานอยู่ไ ไ้พวกหลับตาลืมตามันก็รู้จักสมาธิหรือก มันเลยใช้ปัญญาไม่ เป็น มันบอกมันเป็นโลกุตตระ โลกุตตระตรงไหน เพราะ “สมาธิเป็นนามธรรม จะรู้จักมันได้ อย่างไร” ไร้สาระเลย

ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา มันต้องเป็นสมาธิแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา เพราะมันเป็นอีกมิติหนึ่ง ไม่ใช่มิติของปุถุชน เพราะอะไร ปุถุชน กัลยาณชน โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล มันละเอียดไปกว่านี้เยอะ บุคคล ๔ คู่ข้างหน้าอีกมหาศาล นี่ไง ไฉนเบสิก พวกชาวพุทธ ให้อพวกฝึกหัดนะ

ฉะนั้น “คนที่ชำนาญในสมาธิจนเป็นวสี เขาจึงอยู่ในสมาธิตลอดเวลา การออกจากสมาธิไม่ได้เพราะว่าสติเป็นอัตโนมัตติ จึงรู้ลมหายใจอยู่ตลอดเวลา”

ไร้สาระ คนที่ชำนาญในวสีเขาเข้าและเขาออก เขาเข้าไปแล้วมันอยู่ในสมาธินั้น เวลาออกมันไม่พรวดพราดออก ถ้าไม่ออก มันจะรับรู้ข้างนอกได้อย่างไร

เขาบอกว่า “คนที่ชำนาญในวสีเขาอยู่ในสมาธิ เพราะสติเขาเป็นอัตโนมัตติ เขาจะรู้ลมหายใจตลอดเวลา”

ไฉนมันเป็นความเพ้อเจ้อ

คนที่ชำนาญ เขาชำนาญ เขารู้จักอารมณ์ปกติ ปกติอารมณ์ธรรมชาติ แล้วเวลาเข้าสมาธิอารมณ์ของขณิกะ อุปจาระ อัปปนา ขณิกะมันเล็กน้อย อุปจาระ มันรับรู้สึกตัวมันได้ อัปปนา สักแต่ว่า ระดับของสมาธิ สมาธิคือสมาธิไง แล้วถ้ามันอยู่อย่างนั้น มันจะอยู่อย่างไรวะ เพราะอยู่ในสมาธิ เราเดินจงกรมอยู่มันก็อปฺปนา แล้วเวลาจะออกมารับรู้

คำว่า “ออกมารับรู้” เราจะเดินไปในที่ไหนก็แล้วแต่ เราต้องรับรู้ในสถานที่นั้น จิตมันก็ต้องคลายตัวออกมารับรู้จากภายนอกไป ถ้าจิตมันคลายตัวมารู้ ตากระทบรูป หูกระทบเสียง มันรับรู้สิ่งนั้น นี่มันจะออกรับรู้ ออกรับรู้มันเป็นโดยสถานะความเป็นมนุษย์ จิตมันก็ออกมารับรู้ แล้วมันอยู่ในสมาธิอย่างไรวะ

สมาธิมันก็ต้องอยู่ในทางจงกรมหรือนั่งสมาธิ แล้วถ้าสมาธิ อย่างหลวงตาท่านบอกท่าน พังหลวงปู่มันแล้วจิตดับไป ๓ วัน จิตดับมันไม่ออกรับรู้เลย มันอยู่ในห้วงนี้ เดินไปมันเป็นเหมือนคนขบถ มันเป็นไปโดยอัตโนมัตติ แต่มันไม่ชัดเจนของมัน นี่พูดถึงระดับของสมาธินะ ยังไม่ได้ยกขึ้นสู่วิปัสสนาอะไรเลย

“อีกอย่างหนึ่ง การอยู่ในสมาธิมันมีความสงบร่มเย็น แล้วจะออกจากสมาธิไปเพื่ออะไรล่ะ”

นี่ไง

“ดังนั้น การที่มีความชำนาญในการออกจากสมาธิ มันก็คือการถอยหลังเข้าคลอง”

เข้าคลองไปไหน ออกจากสมาธิเพื่อจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา

นักปฏิบัติ คุณนักปฏิบัติ สมาธิมันไม่ใช่วิปัสสนา สมาธิไม่ใช่การพิจารณา สมาธิมันเป็นการนอนพักผ่อน สมาธิเป็นการนอนหลับพักผ่อนให้จิตมีกำลัง แล้วถ้าจิตมันจะทำหน้าที่การทำงาน มันต้องออกจากสมาธิเพื่อยกขึ้นสู่วิปัสสนา

“อีกอย่างหนึ่ง การอยู่ในสมาธิมันมีความสงบร่มเย็น แล้วจะออกจากสมาธิไปเพื่ออะไร”

ก็มีความร่มเย็นก็ความร่มเย็นไง ก็ฝึกหัดสมาธิไง ทำความสงบของใจไง ร่มเย็นแล้ว มีกำลังแล้ว ก็ออกมาให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นสติปัฏฐาน ๔ ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ มันก็ฝึกหัดใช้ปัญญา มันก็จะเป็นวิปัสสนา

ถ้ามันไม่มีสมาธิ อย่างที่ผู้ที่ปฏิบัติ พวกที่หนอยๆ อยู่ นั่นนะ เขาบอกว่าเขาพิจารณาไปเลย เขาใช้ปัญญาของเขาไปเลย นั่นนะเป็นวิปัสสนา

มันไม่มีสมาธิไง คือไม่มีสมาธิคือไม่ใช่เอาจิตพิจารณา เอาสมอง เอาร่างกายนี้ เอาสัญญาตณฺหาณ เอาความเป็นปุถุชนนั้นพิจารณา เอาความเป็นปุถุชนนี้พิจารณา

แต่ในวงจรกรรมฐาน ปุถุชน กัลยาณชน ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาจะเป็นโสดาปัตติมรรค เพราะมันมีจิต มันมีความรับรู้ มันมีสถานะของจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วมันจะถอดมันจะถอนกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้นจะเข้าสู่จิตเดิมแท้ ไม่ใช่เข้าสู่ความเป็นปุถุชน ความเป็นสามัญสำนึกของความเป็นมนุษย์

ความสามัญสำนึกของความเป็นมนุษย์ มนุษย์ทำสิ่งใด มนุษย์ก็ได้ผลของที่มนุษย์ทำ แต่ถ้ามันยกขึ้นสู่โสดาปัตติมรรค นี่เข้าสู่อริยสัจ ถ้าเข้าสู่อริยสัจ สิ่งที่เป็นอริยสัจมันจะให้ตอบสนองถึงความ เป็นอริยสัจ สัจจะความจริงในใจดวงนั้น

ฉะนั้นบอกว่า ถ้าจิตมันอยู่ในสมาธิมันก็มีแสงสว่างมันอยู่แล้ว แล้วจะออกจากสมาธิมาเพื่ออะไร

โง่อย่างกับหมาตาย หมามันตายแล้ว ใสนี้มันโง่กว่าอีก โง่กว่าเพราะอะไร เพราะมันติดสมาธิ มันคิดว่าสมาธินี้เป็นผลงานไง แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้สอน พระพุทธเจ้าสอนเรื่องอริยสัจทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นี่ไง จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ ถึงเป็นสัจจะเป็นความจริงในพระพุทธศาสนา

อันนี้มันทำสมาธิแล้ว มันร่มเย็นอยู่แล้ว ก็อยู่ในนั้น แล้วมันจะออกมาเพื่ออะไร ดังนั้นการชำนาญในสมาธิ การชำนาญในการออกจากสมาธิ นั่นก็คือการถอยหลังเข้าคลองมิใช่หรือครับ

ถอยหลังเข้าคลอง เห็นไหม จากปุณณคนหนาเข้าสมาธิ นี่ว่าการเจริญ แล้วถ้าออกจากสมาธิก็ถอยหลังเข้าคลองไป ถอยหลังก็ออกมาเป็นปกติธรรมดาใช่ไหม ก็ใช่ แต่จิตที่มันเข้าสมาธิมันมีกำลังของมัน มันมีสามัญสำนึก มันมีความสามารถ

สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ออกจากสัมมาสมาธิ ถ้าน้อมไป เห็นไหม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านถึงว่าให้น้อมไป

ถ้าคนที่มีบุญมีกุศลไม่ต้องน้อม อยู่ในสมาธิ ออกจากสมาธิ โอ้โฮ! เห็นกายชัดเจน จิตเป็นสมาธิ สงบร่มเย็นแล้วจับเวทนาได้ ไม่เจ็บ ไม่ปวด ไม่ทุกข์ไม่ร้อน วิปัสสนาได้ เห็นจิต จิตที่เข้าสัมมาสมาธิ ออกมาแล้วมันสว่างไสว มันผ่องใส มันที่เห็นแสงสว่างๆ มันสว่างอย่างไร มันเป็นอนิจจังหรือมันเป็นนิจจัง ถ้าธรรมารมณ อารมณที่เกิดจากผลกระทบที่ออกจากสมาธิ มันเป็นอย่างไรรู้ เขาจับตรงนั้นนะ ถ้าเขาจับได้ เห็นไหม

นี่ไง หลวงปู่ดูลย์ท่านสอน ความคิดทั้งหมดเป็นสมุทัย ผลของความคิดเป็นทุกข์ เป็นทุกข์

ไอ้สมาธินี้สมุทัย เป็นทุกข์ เป็นทุกข์ ทุกข์เพราะถอยหลังเข้าคลอง ทุกข์ว่ากลัวมันจะเสื่อม ทุกข์ว่ามันไม่อยู่กับเรา เป็นทุกข์ เป็นทุกข์

จิตเห็นจิตเป็นมรรค

จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม จิตเข้าสู่สมาธิ แล้วน้อมไปเห็น
กาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่จิตเห็นอาการของจิตเป็นมรรค

ผลของการใช้ปัญญา ผลของการวิปัสสนา เป็นนิโรธ

หลวงปู่ดูลย์พูดไว้ชัดเจน

ฉะนั้นบอกว่า แล้วจะออกมาทำไม ออกมาก็คือถอยหลังเข้าคลอง

เพราะเริ่มต้นเขาไม่มีสมาธิตั้งแต่ต้น ใจที่ว่า เข้าสู่สมาธิแล้วไม่ต้องกำหนดเลย แค่กำหนด
ลมหายใจมันก็ออกเลย

คือมันไม่มีอยู่โดยดั้งเดิม มันไม่มีอยู่แล้ว คือสมาธิทำไมเป็น ไม่รู้จักว่าสามัญสำนึกกับ
สมาธิเป็นอย่างไร ไม่รู้จักขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

แล้วถ้าเป็นทางโลก ทางอภิญญา ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อา
กาธานัญญาตนะ วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เนวสัญญานาสัญญาตนะ เข้า
แล้วออกอย่างไร แค่พื้นฐาน แต่ในปาราคิก ๔ ใจ อวดอุตตริมนุสสธรรมตั้งแต่ฌานสมาบัตินี้ขึ้น
ไป สมาธิมันเหนือปุถุชน เพราะว่าถ้าปุถุชน เป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ ถ้าเป็นสมาธิ นี่ไง ถ้า
เป็นสมาธิก็เหนือมนุษย์ใจ อุตตริมนุสสธรรม

แล้วคนที่ถามเป็นมนุษย์ เป็นคนธรรมดา หรือเป็นอะไร มันเลยไม่รู้ใจ

“จึงขอสอบถามหลวงพ่อกว่า คำว่า “มีความชำนาญในการออกจากสมาธิ” ที่หลวงพ่อก
เคยสอนเอาไว้ หลวงพ่อกหมายความว่าอย่างไร”

หมายความว่า ที่อธิบายมาตั้งแต่ต้นจนบัดนี้ สมาธิคือสมาธิ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ
อัปปนาสมาธิ สมาธิแกกัเลสไม่ได้ ไม่ได้ ไม่ได้ การแกกัเลสต้องวิปัสสนารู้แจ้งในใจของตน การ
รู้แจ้งต้องใช้ปัญญาเป็นวิปัสสนา คีล สมาธิ ปัญญา

ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาเกิดจากการทำสมาธิ ออกจากสมาธิ
แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา การวิปัสสนานั้น นี่ไง วิปัสสนา ถ้าวิปัสสนา ในพระพุทธศาสนาใจ คีล
สมาธิ ปัญญา ภาวนามยปัญญาฯ ปัญญาที่เกิดจากการภาวนา ปัญญาที่เกิดจากการทำ

สัมมาสมาธิเป็นพื้นฐานแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าวิปัสสนาได้ วิปัสสนา ถ้ารู้จริงเห็นจริง มันจะปล่อยวางๆ นั่นทั้งคปหาน

แล้วเวลาพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ จนมีความชำนาญ มันชำนาญบ่อยครั้งเข้า เพราะมันทั้งคปหานคือมันปล่อยบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงความสมดุลพอดี มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา มันสมุจเฉทปหานขาด พื้บ! ขณะจิตครับ ขณะจิต ขณะจิตคือนิโรธ ทุกข์สมุทัย นิโรธคือการดับทุกข์ด้วยมรรค ๘

ความหมายของหลวงพ่อก็คืออย่างนี้ ความหมายของหลวงพ่อก็คืออย่างนี้ เข้าใจไหมนักปฏิบัติที่ทำสมาธิไม่เป็น จบ

ถาม : ข้อ ๒๘๓๒. เรื่อง “ถอยหรือไปต่อ”

กราบหลวงพ่ोज้าค่ะ หลวงพ่อกะ ลูกไม่สบายใจ ลูกมีที่เกือบ ๑ ไร่มีน้ำ ลูกจะทำเป็นบ้านสวน ปลูกดอกไม้ ผลไม้หลายชนิด แต่ปัญหาคือ เวลาขุดดินปลูกต้นไม้และต้องตัดต้นไม้บ่อยๆ ทำให้ต้องโดนไล่เดือน หอยทาก แมลง มดต่างๆ จะทำอย่างไรดีคะจะได้ไม่บาป สงสารก็สงสาร ต้นไม้ก็ต้องปลูก จะทำอย่างไรดีคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ : ก็คนถามไม่ใช่พระ ถ้าไม่ใช่พระมันก็ไม่มีความหมายของเขี้ยว ถ้าเราไม่ใช่พระ เราเป็นบริษัท ๔ อุบาสก อุบาสิกา ถ้าเราเป็นอุบาสก อุบาสิกา เราก็ต้องมีสัมมาอาชีวะของเรา ต้องมีหน้าที่การงานของเรา ถ้าเราทำสิ่งใดเราก็ทำด้วยเจตนาที่เป็นสะอาดบริสุทธิ์ใจ

ถ้าเราจะขุดดิน เราก็จะขุดดินเพื่อพรวนดิน เพื่อทำโคนต้นไม้ของเรา เพื่อจะดูแลต้นไม้ของเรา เราก็ขุดดิน เราไม่ได้ขุดไล่เดือน เราทำสิ่งใดเราก็ทำตามเจตนาของเราแน่ละ

แต่ทำสิ่งใดจะบอกว่า จะขุดดินนะ สิ่งที่มีมันเป็นโทษเป็นภัย ขอให้ออกจากไปสถานที่อย่างนี้ แล้วเราก็ทำหน้าที่การงานของเรา มันเป็นกรรมของสัตว์ใจ

เวลาคนที่มาวัด เขาขับรถไปชนหมา แล้วเขามาพูดที่นี้ บอก โอ้ย! มันทุกข์มากเลย ชับรถชนหมาตาย

เราบอก มันไม่ใช่ หามันวิ่งมาชนรถมึงตาย เพราะหามันก็มีกรรมของมัน ทำไมรถมาเป็นร้อยๆ คัน ทำไมคันอื่นไม่ชน ทำไมต้องมาชนคันของเรา แล้วเอ็งขับรถมาวัดนี้ เอ็งจะมาไหน เอ็งก็จะมาวัด เอ็งไม่ได้ขับรถมาชนหมา เอ็งขับรถมาวัด แต่หมาวิ่งมาชนรถมึงตาย

ไฉนก็เหมือนกัน เราจะขุดดิน เราจะทำสิ่งใดเพื่อปลูกต้นไม้ เพื่อดูแลอะไรของเรา เราก็ทำตามหน้าที่การงานของเรา

ที่ดิน ที่ดินของเรา ๑ ไร่ ที่ดินนี้มีมันมีไฉน มีไฉน มีตราครุฑ ตราครุฑเป็นสิทธิของเรา จะทำสิ่งใดมันก็ได้ของเรา แล้วเราทำด้วยความเป็นสัมมาทิฐิ ความถูกต้องชอบธรรม แล้วถ้ามันมีสิ่งใดมันก็เป็นกรรมของสัตว์ เป็นกรรมของเขา

พระอยู่วัด โยมบริจาคเงินมาเพื่อสร้างกุฏิ สร้างร้านที่พักอาศัยไว้ให้พระได้อยู่อาศัย เวลาโยมมาวัดมาวาก็มาพักอาศัย แล้วปลวกมันมา ปลวกมันบอกเป็นของมันเหมือนกัน ปลวกมันก็มาอาศัย แล้วถ้าพระไม่ดูแลรักษา พระก็เป็นอาบัติปาจิตตีย์ เพราะมันเป็นของของสงฆ์ ของของสงฆ์ พระสงฆ์ต้องดูแลรักษา

พระสงฆ์ต้องดูแลรักษา สงฆ์ก็ต้องทำความสะอาด ต้องทำให้กุฏินี้มั่นคงแข็งแรง เพราะมันเป็นของของสงฆ์ ไม่ทำก็เป็นอาบัติ แล้วทำแล้วถ้าปลวกมันเสียชีวิต มันก็เป็นอาบัติใหม่

ก็เราก็บอกมันไฉน นี่มันของของสงฆ์ มันเป็นหน้าที่ของพระ พระเขาจะดูแลของเขา เขาทำความสะอาด จบ

นี่ก็เหมือนกัน เราก็ทำของเราสิ

เวลาพูดนะ ลูกมีที่อยู่ ๑ ไร่อยู่ริมน้ำ

มีที่ ๑ ไร่ นะ ยกให้เราสิ มันเป็นบาปนะถ้าเก็บไว้ นะ ถ้าให้พระแล้วได้บุญเลย จะได้ไม่ต้องไปขุดโดนไส้เดือน ไม่ต้องปลูกต้นไม้ด้วย

มันเป็นของของเรา เราก็ทำของเราไปตามหน้าที่ของเรา ไฉ้ที่มันเข้ามา มันก็สังเวช มันก็กรรมของสัตว์ สัตว์มันก็มีกรรมกับเรา นะ ถ้ามันไม่มีกรรมกับเรา หามันจะวิ่งมาชนรถทำไมละ

ใช่ เราก็สังเวช เราก็ไม่อยากให้มันเป็นไปหรอก เราก็ซบรณจริงๆ นี่แหละ แล้วมันก็วิ่งมาชนจริงๆ นี่แหละ

ฉะนั้น คนละ ๕๐ หามันก็มีกรรมของมัน ๕๐ เปอร์เซนต์ ใ้เราก็มีกรรม ๕๐ เปอร์เซนต์ เราก็เสียใจเป็นเรื่องธรรมดา แต่มันเป็นผลของวิญญูะไง มันเป็นผลของกรรมของสัตว์ เราก็เป็นสัตว์โลกตัวหนึ่ง เราก็มีเวรมีกรรม เขาก็มีเวรมีกรรม แล้วเราก็พยายามจะทำให้มันไม่เกิดขึ้น ไม่ให้มันมีอีกไง เราก็ทำของเราโดยความสุจริต โดยความชอบธรรม จบ

ถาม : ข้อ ๒๘๓๓. เรื่อง “สัมมาสมาธิ คือ”

หนูมีข้อสงสัยค่ะ หนูได้ยินหลวงพ่อบุญบ่อๆ ว่าต้องทำสัมมาสมาธิก่อน แล้วถึงจะพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงได้ จึงเป็นวิปัสสนาแท้จริง

หนูขอเรียนถามหลวงพ่อกะ

๑. สัมมาสมาธินี้หมายถึงสมาธิขั้นใด ขณิกสมาธิหรืออุปปจารสมาธิที่จะทำให้เกิดสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

๒. ปัญญาอบรมสมาธิเป็นการทำสมาธิแบบหนึ่ง แต่จะเพียงพอทำให้เกิดสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงไหมคะ หรือต้องกลับมาที่พุทโธเพื่อเพิ่มสมาธิ

ขอบคุณค่ะ

ตอบ : เห็นไหม ใ้ฉันบอกว่าคุณไม่ต้องถอยหลังเข้าคลอง ใ้ฉันถามว่าสัมมาสมาธิคืออะไร

๑. สัมมาสมาธินี้หมายถึงสมาธิขั้นใด ขณิกสมาธิหรืออุปปจารสมาธิที่จะทำให้เกิดสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

สัมมาสมาธิ คือสมาธิที่โดยสัมมาทิฏฐิ ถูกต้องชอบธรรม

สัมมาสมาธิ คือสมาธิที่ถูกต้องชอบธรรม

มิจาสมาธิ มิจาสมาธิคือสมาธิที่เป็นมิจา นี่ไง ใจที่หลับตาลืมตานะไ้ไ้ สมาธิยังไม่
รู้จัก

สัมมาสมาธิคือสมาธิถูกต้องชอบธรรม มิจา มิจาคือสมาธิที่ส่งออก สมาธิที่ไปรับรู้สิ่ง
ต่างๆ นั้นเป็นมิจาสมาธิ

นี่ไง สัมมาสมาธิ คือสมาธิที่ถูกต้องชอบธรรม ถูกต้องชอบธรรม แล้วก็หมายถึงขั้นใด
ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

อันนี้เป็นระดับของสมาธิ สมาธิขั้นใด ขณิกะคือเข้าไปรับรู้จึ่มๆ แล้วก็รับรู้กันแค่นั้น
นั่นนะ นั่นก็ขณิกสมาธิ ถ้าอุปจาระคือมันคงขึ้นมา ถ้ามันคงขึ้นมา มันมันคงของมัน มันคงของมัน
มันแต่มันยังรับรู้เสียงได้ไง รับรู้ต่างๆ ได้ คือใช้ความรู้สึกนึกคิดได้ นี่คืออุปจารสมาธิ ถ้าอัปปนา
สมาธิจบครับ สักแต่ว่าปรากฏ สักแต่ว่าปรากฏคือมันใช้ปัญญาไม่ได้ เพียงแต่เข้าไปเพื่อเอา
กำลัง เข้าไปเพื่อความสงบสุข

ถ้าเป็นขณิกะ เป็นอุปจาระ เป็นอัปปนา นั้นเป็นสมาธิที่ถูกต้องชอบธรรมอยู่แล้ว นั่นเป็น
สัมมาสมาธิ

มิจาสมาธิ คือสมาธิที่ไม่เป็นสมาธิก็ว่าเป็นสมาธิ สัญญาอารมณ์ก็ว่าเป็นสมาธิ สมาธิ
เหลวเหลก สมาธิ ใจก็มีสมาธิ พวกคอร์รัปชั่นมันวางแผนซับซ้อน มันก็ใช้สมาธิ นั่นสมาธิแบบ
มิจา สมาธิแบบปุณฺณ สมาธิแบบมนุษย์ สมาธิแบบโลกไ้

แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ สมาธิเพื่ออริยสัจ สมาธิเพื่อความสุขสงบ สมาธิแบบผู้ดี ไม่ใช่
สมาธิแบบนักเลงหัวไม้ สมาธิแบบจะก่อก่อคนอื่น ถ้านักเลงหัวไม้ก่อก่อคนอื่น นี่มันจะออก
มิจาทั้งนั้น เพราะจิตมีกิเลส จะทำอะไรแล้วกิเลสมันบิดมันพลิ้วตลอดเวลา

หลวงตาบอกว่า ถ้ากิเลสมันสลับหรือกิเลสมันนอนหลับ ทำอะไรก็ได้เป็นสมาธิ เป็น
สัมมา เวลากิเลสมันตื่นขึ้นมา มันชักจูงออกข้างนอกหมดนะ จากสัมมาสมาธิมันจะชักไปสู่
มิจา ชักไปสู่ความเหลวไหล ชักไปสู่ความไม่เอาไหน ชักไปสู่การส่งออก นั้นเป็นมิจาหมดนะ

สัมมาสมาธิ หมายถึงสมาธิถูกต้องชอบธรรม

สัมมาสมาธิ สัมมาทิฐิ สัมมาสติ สัมมากัมมันโต สัมมา สัมมา

มิจฉา มิจฉา มิจฉา นั้นมิจฉาททั้งสิ้น

“แล้วสมาธิที่ทำให้เกิดสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง”

สมาธิที่จะเกิดให้สติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง คือสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน แล้วถ้ามันจะทำให้เกิดสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง หมายความว่า

ความคิดทั้งหมดเป็นสมุทัย ผลของมันเป็นทุกข์ นั้นมิจฉาททั้งสิ้น

จิตเห็นจิตเป็นมรรค จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรมตามความเป็นจริง นี่ไง ถึงจะเป็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เพราะจิตมันรู้

จิตมันรู้เพราะอะไร

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภรื้อสัตว์ชนสัตว์หรือหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้ที่มันทุกข์มันยากนี้ มันทุกข์มันยากเพราะมันมีกิเลส มันมีสิ่งความจอมปลอม ความจอมปลอมทำให้มันเหลวไหล ความจอมปลอมทำให้มันรับรู้สิ่งใดไม่ได้

สัมมาสมาธิคือความจอมปลอมมันสงบตัวลงชั่วคราวๆ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ เพราะมันของชั่วคราวๆ

ชั่วคราวเพราะอะไร

เอ็งไม่เข้า เอ็งไม่ออก มันก็เข้าออกโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว

เอ็งบอกว่า เข้าสมาธิแล้วมันมีความสงบแล้ว มันไม่ต้องออกมา

ไม่ออกมาได้อย่างไร สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง มันเป็นของชั่วคราวทั้งสิ้น มันอยู่คงที่ไม่ได้ มันไม่มีอะไรอยู่คงที่ในโลกนี้ ไม่มี เว้นไว้แต่อกุปปธรรม เว้นไว้แต่คุณธรรมในใจของครูบาอาจารย์ที่เป็นจริง

นี่พูดถึงว่า ถ้ามันทำให้เกิดสิ่งที่จะทำให้เกิดสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

สมถกรรมฐานเป็นฐานที่ตั้งแห่งการงาน ยกขึ้นสู่วิปัสสนา นั่นคือสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

๒. ปัญญาอบรมสมาธิเป็นสมาธิแบบหนึ่ง แต่จะเพียงพอให้เกิดเป็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงได้หรือไม่คะ หรือต้องกลับมาที่พุทโธ

เพียงพอ ถ้าไม่เพียงพอมันจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ คำว่า “สมาธิๆ” สมาธิถ้ามันมีบาทมีฐาน มันเพียงพออยู่แล้ว เพียงแต่กิเลสประเภทใด จริตนิสัยประเภทใด เพียงแต่ภาวนาเป็นหรือไม่เป็นไง ถ้ามันไม่เป็นมันก็ทำไม่ได้ไง ถ้ามันทำไม่ได้

หลวงตาพระมหาบัวท่านเป็นคนเขียน คนเทศน์เรื่องปัญญาอบรมสมาธิซะเอง ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าไม่เพียงพอ ท่านจะเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร ท่านก็ทำมาแนวทางนี้ ท่านก็ทำพุทโธด้วย ทั้งปัญญาอบรมสมาธิด้วย เพราะปัญญาอบรมสมาธิ ท่านเป็นคนทำเองแล้วท่านก็เป็นพระอรหันต์ไปแล้ว

เป็นไปได้หรือไม่ได้ละ

ได้ล้านเปอร์เซ็นต์ แต่พวกเราทำไม่ได้หรอก ทำไม่ได้เพราะเราไม่ใช่จริตนิสัยแบบนั้น คือเราไม่มีบุญกุศลแบบนั้นไง คนที่ทำอย่างนั้นมันต้องมีบุญกุศลอย่างนั้นๆ มันถึงทำแล้วได้ผลอย่างนั้นๆ

คนที่เขาเรียนมาเป็นทีหนึ่งในประเทศไทย แล้วภูจะเป็นบ้างได้ไหม ก็ภูโง่อย่างนี้ ภูยังสอบไม่ได้ ภูจะเป็นทีหนึ่งในประเทศไทยได้ไหม

ไอ้คนที่เขเป็นทีหนึ่งในประเทศไทย เขาก็สอบของเขาได้คะแนนสูงสุดในประเทศไทย เขาก็เป็นทีหนึ่งในประเทศไทย แล้วไอ้เราละ

นี่ก็เหมือนกัน ปัญญาอบรมสมาธิมันจะทำให้เป็นถึงสติปัฏฐาน ๔ ได้ไหม

ได้ แต่เอ็งทำได้ไหมละ

ฉะนั้น เวลาคนที่ทำไม่ได้ เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันหยุด หยุดแล้วทำอย่างไรต่อ หยุดแล้วมันทำอะไรต่อไปไม่เป็นไง

แต่ถ้าคนที่เขาทำปัญญาอบรมสมาธิแล้ว แล้วเวลามันเคลื่อนไหว เขาใช้ปัญญาต่อเนื่องไป สมาธิมันก็มันคงขึ้นๆ จนกว่าเขาเห็นอาการ เห็นจิตมันจับกาย เวทนา จิต ธรรม นั่นนะเขาเห็นจิต เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เขาพิจารณาของเขาได้

ทีนี้คนที่ทำไม่เป็น เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิแล้วมันไปต่อไม่ได้ไง มันหยุดแล้วทำอย่างไรละ คนมาถามเยอะเยอะ แล้วมันหยุดแล้วทำอย่างไรละ

ก็พุทโธต่อเนื่องไปสิ พุทโธต่อเนื่องไปเพื่อเสริมให้สมาธิมีกำลัง ถ้าสมาธิมีกำลัง มันจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมโดยข้อเท็จจริง นั่นถึงเป็นสติปัฏฐาน ๔ แล้วถ้ามันเห็นตามข้อเท็จจริง มันเห็นกิเลสเลย มันรู้เลยว่าอะไรเป็นกิเลส อะไรไม่เป็นกิเลส

คนที่ไม่รู้จักกิเลสของตนเองจะฆ่ากิเลสในใจของตน เป็นไปไม่ได้

คนเกิดมาไม่รู้ว่าเป็นโรคอะไร แล้วหมอที่ไหนมันจะรักษา หมอมันจะรักษาเชิงก็รักษาที่เชิงเป็นโรคนะ ถ้าเชิงไม่เป็นโรค หมอจะถามว่า มาทำไม มาหาหมอให้เสียตังค์เฉยๆ หรือ ก็เชิงไม่เป็นโรคนะ

ไม่เป็นโรคก็ไม่เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงไง ไม่เป็นโรคก็ไม่เห็นกิเลสไง ถ้าเห็นกิเลสมันรู้เลย เราเป็นโรคอะไร เราเป็นโรคเลือด เป็นโรคกระดูก เป็นโรคกล้ามเนื้อ เป็นโรควิตกกังวล เป็นโรคเพราะอุปาทาน เป็นโรคเพราะโลภ เห็นไหม เรารู้ เราก็กู้รักษาสิ จะเป็นโรคอะไร นี่ไง วิปัสสนาไง สติปัฏฐาน ๔ ไง ตามความเป็นจริงไง นี่ข้อเท็จจริงไง

ฉะนั้น สมาธิยังทำกันไม่ได้ สมาธิยังทำกันไม่เป็น มันเป็นวิปัสสนิก ทั้งนี้เขา ทั้งคาคดหมายเขา ทั้งจินตนาการเขา อาศัยฟังครูบาอาจารย์เยอะๆ แล้วก็คิดมากๆ แล้วมันก็จะ เป็นสมความคิด มันจะไปโรงพยาบาลศรีธัญญา โรงพยาบาลศรีธัญญาแล้วเดี๋ยวเขาก็จับขังเดี่ยว นั่นนักปฏิบัติใจ

หมอนะ เขาห้ามภาวนานะ เขากลัวบ้า แล้วพวกมึงนะภาวนาเพื่อดีและเพื่อบ้า ถ้าเพื่อดีศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิเขาทำไว้ให้เป็นบาทฐาน เป็นสมถกรรมฐาน เพื่อยกขึ้นสู่ภาวนามย ปัญญา สมาธิ ปัญญา ไม่ใช่ว่าสมาธิแล้วก็สุขสงบ มึงก็ตายอยู่นั่นไง

ครูบาอาจารย์ จิตแก้ยากนะ

จริงๆ เราไม่อยากพูด เราเห็นมาเยอะ แต่มันเป็นภูมิภาวะ มันเป็นอำนาจวาสนาของคน
แต่ถ้าเอ็งถามมานะ ถามมาสิ กูจะตอบ เอวัง